

פתרון הבחינה בעברית: הבנה, הבעה ולשון - שאלון א'
יחידת לימוד אחת - חורף 2011
שאלון: 011107, 210
מוגש על-ידי: ישראלה דויד, רחל נעים
מורות ללשון ברשת בתי הספר של יואל גבע

פרק א' - הבנה והבעה

בפרק זה על הנבחן לענות על שש שאלות: על השאלות 1-4, על אחת מהשאלות 5-6 ועל שאלה 7

שאלה מספר 1

תפקיד הלשון העברית	קהל היעד/ הנמענים	
הנחלת הלשון העברית והשלטתה כדי להקים חברה מלוכדת	עולים מקצות תבל	פן אחד
שמירת הקשר עם מדינת ישראל	היהודים בתפוצות	פן נוסף

שאלה מספר 2

סעיף א'

בשורות 19-24:

הכללה - היסודות להחייאת העברית.

פירוט - ייסוד עיתון עברי, חינוך עברי, ייסוד ועד הלשון העברית וכתובת מילון היסטורי ללשון העברית.

בשורות 37-38:

הכללה - שני חוקים.

פירוט - חוק השבות וחוק חינוך ממלכתי.

סעיף ב'

הכללה - כל שטחי הנגב.

פירוט - הריו, גבעותיו, עמקיו....

שאלה מספר 3

דוד בן-גוריון שינה את שמו הלועזי- גרין לשם עברי בן-גוריון. קבע שמות עבריים לכל שטחי הנגב, והורה ללמוד אותם ולהשתמש בהם בדיבור ובכתב. **אליעזר בן-יהודה** ייסד עיתון עברי, ייסד את ועד הלשון העברית, כתב מילון היסטורי ללשון העברית, שינה את שמו הלועזי מפרלמן לבן-יהודה.

*הערה- תיתכנה תשובות נוספות.

שאלה מספר 4

שתי המטרות שביקש בן גוריון להשיג באמצעות הנחלת הלשון העברית ליהודי התפוצות הן:

- איחוד היהודים בתפוצות ובמדינת ישראל.
- שימוש בעברית לצורך קריאת הספרות העברית העתיקה והחדשה והבנתה ולצורך ניהול שיחה של יהודי התפוצות עם יהודי ישראל.

שאלה מספר 5

סעיף א'

עפ"י המחקר, 76% מעולי בריה"מ מציינים, כי יש לרכוש את השפה העברית במקביל לשמירת השפה הרוסית, כלומר רכישת העברית חשובה באותה המידה כמו שמירת שפת האם הרוסית.

סעיף ב'

בן-גוריון היה מגיב על כך באי שביעות רצון ובהתנגדות. הוכחה מדברי בן-גוריון: "עלינו לעקור המחיצות הגיאוגרפיות, התרבותיות, החברתיות והלשוניות המפרידות בין החלקים השונים ולהנחיל להם לשון אחת, תרבות אחת..." "אימוץ הלשון העברית והפיכתה ללשון הדיבור העיקרית של היישוב בארץ הם המפתח להקמת חברה מלוכדת" (שורות 14-16).

שאלה מספר 6

סעיף א'

ע"פ תפיסתה של פרופ' שביט, אזרחי מדינת ישראל חייבים לשלוט בעברית הבסיסית על מנת לקבל אזרחות. פרופ' שביט חוששת שמעמדה של העברית יתערער אם העולים לא ישלטו בעברית לפחות שליטה בסיסית. מכך ניתן להבין, כי עמדתה תומכת בלימוד העברית.

סעיף ב'

כל דעה שתקבל בתנאי שתהיה מנומקת היטב.

פרק ב' - אוצר מילים והמשמעים: שם המספר

בפרק זה על הנבחן לענות על כל השאלות 8-13

שאלה מספר 8

סעיף א'

אבן שושן- הגדרה מס' 3- כלל התכונות המיוחדות לאדם מסוים או לקבוצת בני-אדם.
 רב מילים- הגדרה מס' 2- כלל התכונות והתכנים היוצרים אצל האדם תחושת השתייכות לקבוצה מסוימת; כלל האפיונים וסימני ההיכר המייחדים קבוצה כזו ושבאמצעותם ניתן לזהות אדם כשייך אליה.

סעיף ב'

תבחינים	א.שושן	רב מילים
<u>פרטים דקדוקים</u>		
מין	מצייין נקבה	מצייין נקבה
נטייה	מצייין צורת יחיד נסמך, צורת רבים.	מצייין צורת רבים
חלק דיבר	לא מצייין (מציון המין ניתן להבין שלפניו שם)	מצייין שם
שורש	לא מצייין	מצייין ז.ה.י
2. רובד לשוני	מצייין עברית חדשה	עברית בת ימינו (למרות שלא מצייין במפורש).

סעיף ג'

- ידוע כי לעולם אין זהות בין טביעות אצבעות של שני אנשים שונים- **הגדרה מס' 1.**
- לשפה יש תפקיד מרכזי בגיבוש הזהות המייחדת כל עם- **הגדרה מס' 3.**
- תעודת הזהות היא מסמך מטעם משרד הפנים, הכולל את הפרטים המזהים של האדם הנושא אותה- **הגדרה מס' 2.**

שאלה מספר 9

סעיף א'

תשובה מספר (4) - קשר

סעיף ב'

תשובה מספר (2) - יסוד ועיקר

שאלה מספר 10

סעיף א'

מטאפורה (השאלה)

סעיף ב'

- **מפתח:** המילה "מפתח" בהוראתה המילונית היא מכשיר לפתיחת דלת, ואילו כאן המילה מפתח היא מטאפורה, שמשמעותה הפתח, ההתחלה, נקודת המוצא ל...
- **רתם:** המילה "רתם" במשמעותה המילונית פירושה לקשור, והיא מתייחסת לקשירת סוסים ובעלי חיים. לעומת זאת, כאן מופיעה מילה זו בהשאלה על מנת לתאר את פעולתו של בן גוריון להנחלת השפה העברית.
- **דבק:** המילה "דבק" בהוראתה המקורית היא חומר שמדביק שני דברים זה לזה, ואילו כאן זו היא מטאפורה לתפיסתו של בן גוריון. לפיה, השפה העברית מאחדת ומלכדת את חלקי העם היהודי.

שאלה מספר 11

התשובה היא (א) מי ששולל את אחד הדברים אינו מאמין במושג לאומיות.

שאלה מספר 12

במשפט ד' מתאים להשתמש במילה ייעוד : חינוך לאור ערכי תרבות ישראל ולאור הישגי המדע הוא הייעוד של החינוך העברי.

שם המספר

שאלה מספר 13

סעיף א'

- (1) שְׁבָעִים וְשָׁשָׁה
- (2) שְׁמוֹנָה
- (3) שָׁשָׁה

סעיף ב'

- (1) חמישה.
- (2) אחת עשרה.

פרק ג' - תחביר ומערכת הצורות

בפרק זה על הנבחן לענות על ארבע שאלות 14-21

תחביר

שאלה מספר 14

סעיף א'

פסוקית

I. דוד בן-גוריון, שנחשב לאדריכלה של מדינת ישראל, נודע בזיקתו העמוקה ללשון העברית.

משפט מורכב

- II. בלשון העברית ראה בן-גוריון דבק מלכד. משפט פשוט
- III. מן המידע על בן-גוריון אנו למדים על פועלו למען השפה העברית. משפט פשוט

סעיף ב'

המשפט יוצא הדופן הוא משפט מספר 3 - תפקידו התחבירי הוא לוואי (משלים שם).

סעיף ג'

התפקיד התחבירי המשותף לשני הצירופים המודגשים בקו הוא- נושא.

שאלה מספר 15

סעיף א'

פסוקית משלים

שם (לוואי)

I. על אף האמצעים הצנועים שעמדו לרשותו הניח בן-יהודה את היסודות לתחיית הלשון העברית.

פסוקית משלים שם (לוואי)

II. בן-גוריון ייחס תשיבות לשני חוקים, שחוקקה הכנסת בשנתיים הראשונות לקום המדינה.

סעיף ב'

שני משלימי הפועל הם: **על-אף האמצעים**; **את היסודות**.

סעיף ג'

התפקיד התחבירי של המילה והתפקיד התחבירי של הצירוף הוא: **לוואי (משלים שם)**.

שאלה מספר 16

סעיף א'+ב'

א ודאי ימצאו **מערערים** על אחד הפרטים **א** ערך **מפעלכם** לא ייגרע. **משפט מאוחד**.
 נושא **ב** לוואי

סעיף ג'

הקשר הלוגי במשפט הוא **ויתור והסתייגות**.

שאלה מספר 17

סעיף א'

הוקרה והכרה, פעולתכם, כל שטחה.

סעיף ב'

בן-גוריון כתב לחברי הוועדה לקביעת שמות בנגב, שבשם ממשלת ישראל הוא שמח להביע להם הוקרה והכרה על המפעל התרבותי ההיסטורי אשר עשו. הוא מקווה שימשיכו פעולתם עד שיגאלו כל שטחה של ארץ ישראל משלטון הלעז.

מערכת הצורות

שאלה מספר 18

סעיף א'

מְפַזֵּר - שורש: **פ.ז.ר** בניין: **פועל**.

מְטַל - שורש: **נ.ט.ל** בניין: **הופעל**.

סעיף ב'

לְצַקֶּת - שורש: **י.צ.ק** בניין: **קל**.

סעיף ג'

שם פעולה: **יציקה**.

סעיף ד'

משמעות סבילה: **הודגש**.

שאלה מספר 19

סעיף א'

ישתמשו- שורש: ש.מ.ש בניין: התפעל.

סעיף ב'

צורת העבר היא תשובה (2) נתק.

סעיף ג'

(1) מלפד.

(2) הקריז.

שאלה מספר 20

סעיף א'

1. מרכיבים- שם עצם

חשובים- שם תואר

2. משתתת- פועל בהווה

דוברים- פועל בהווה

3. יושב- פועל בהווה

4. משותף- שם תואר

סעיף ב'

ציון שייכות (כינוי קניין חבור)	{	1. צורן נטייה
		2. אדריכלה- האדריכל שלה
		זיקתו- הזיקה שלו
		קנאותו- הקנאות שלו
		מעמדה- המעמד שלה

שאלה מספר 21

סעיף א'

1.

הפעיל	פיעל	קל
השג	חינוך	שמירה
השלטה	קבלה	קריאה
החלפה	-	-

2. השורש של המילה השג: נ.ש.ג.

סעיף ב'

1. *דרך התצורה המשותפת היא : בסיס+צורן סופי
*המשותף מבחינת המשמעות הוא : שם תואר
2. המילים- דומות- בדרך התצורה- בסיס + צורן סופי X (לציון שם תואר).
שונות- הבסיס- שאילה מלועזית.